

DER KOEHP VA HEHLE EE HEHLISJ VERTELSEL
DURCH M. J. H. KESSELS

—Vuur het hunske op 'ng hooft bank —' ee aoth versjummeld mankeer.

UITGEVER EN DRUKKER: JOS. CROLLA, VALKENBURG (L.)

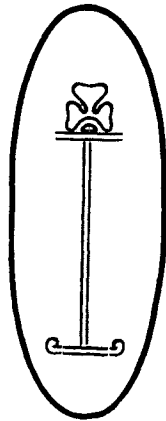

DER KOEHP VA HEHLE
IN DE SJLAG VA WATERLOO

EE HEHLISJ VERTELSEL
DURCH M. J. H. KESSELS

UITGEVER EN DRUKKER:
JOS. CROLLA, VALKENBURG L.

*Deze heruitgave kwam tot stand
door de medewerking van:*

*Het Gemeentebestuur van Heerlen
De erfgenamen van M. J. H. Kessels
Drukkerij Crolla te Valkenburg
en*

De Zuider-Boekcentrale, Heerlen - Hoensbroek.

Heerlen, September 1971.

HET woar in der moant October van het joar 1888. Reeds houw ik het geboortedurp, het doew zoeh vreedzaam en kalm doch interessant Hehle — noew ing groete sjtat *) in wording woh alle kalmte en rust is verdwiehnc, ing plaatsj va wirke en sjwoege, ee jachtveld noh geld en goot — verloate en wonde te Tilburg. Durch der in dat jaor prechtige noazochmer aangelokt, waor ich innige daag doh op vacantie wie me dat neumt. Het woar precies vief joar geleje dat ich op ing wandeling der „Koehp van Hehle” in der Klummen-derberg houw aangetroffe en heh mich doew onger angere zieh deelnumme an der tocht met Napoleon in Roesland vertelde, welk verhaol ich destieds in der Hehlische Almanak houw gesjriehve.

Gee behter tiedverdrief wiehtende, ging ich 's nommedaags miene hoechgesjatte vrunk en oaht Vioel- liehrmeester der Heehr Fr. Hennen op het Kastiehl Sjtriethage bej Welte ins opzeuke. Ich makde evvel de wandeling uver gen Linge, durch Bensrao, langs gen Roehsj, vuurbej de Doohm — het ins gewëhze

---

*) Lees de sj als de sch in het Duitsch schön, frisch enz. of als in het Nederlandsch sjouwer.

jagsjlot va Keezer Karej — um de vrouw Sjtiefs dat heesj de bekende herberg, reks te laote likke en 't aot kirksjke links — jaomer dat ze 't antiek klummelke mit zieng sjoen herinneringe hant afgebrohke — um zoeh noh 't kastielke te wandele, woh ich, der ins in Ingeland zoe beruumde Violist, dach te vinge, op der Welterwejer in het sjutje of bootje, lehzende of componeerende.

Wie ich de Doohm vuurbej bin um het wirklich idillisj Welte in te tippele, bemerk ich ee ermziehlig en bouwvellig huuske mit sjtruudaak, worin grellig veul loaker. Vuur het huuske op ing hoote bank zit ee aoth versjrummeld menke, noh sjatting wiet in de nuhgentig joar. Heh houw noch de kotte boks mit der doevesjlaag aah, ee paar klompe aggen veuth, in blauw hemsmouwe, oppene kop de sjlaopmutsj mit 't fluske draa dat op 't rechte oer hong en iggen heng inne roehzekranz. Ich woeth durch de antieke versjiening onwillekuhrig getroffe, want ze doog mich ander Koehp van Hehle dinke. — Zow 't meugelig zieh dat deh noch leèhft en noew hej e Welte wont?

Ich gong kotter naor 'm tow tot vlak bej 'm, zonger dat heh mich gewaar woeth; zoeh verdeept waar heh in het gebed. Noew noch ee gesetz (tientje) vuur der Napolejong, huurde ich 'm lisperle. Dit goof mich uhvertuging dat 't wirklich der Koehp van Hehle zow zieh. Geleuve kos ich 't benoh neet. Vuur innige jaore noch flink en noeuw wiej inne oetgebrende

„Vuur het huuske op ing hooite bank zit ee aoth ver-
sjrummeld menke, noh sjatting wiet in de nuhgentig joar”.

kluut of turf deh op het oettree-valle is. En dat der ins zoe sjterke Koehp van Hehle!

Doh zuut me dat hej op eeht alles vergenklich is. Vuur jaore geleje zoeh sjterk wie drej peeht en durch ginnen duhvel et bendige en noew konne zien eege beeh hum neet mieh drage.

Ich sjprook hum aa en zaan helop: „dag Koehp”. Heh kiekt ins onversjillig op of wentte ing vloeh in ee oehr houw en zeeht: „weh bis doe”. Ich zaahn doe zols mich waal neet mieh kinne; maar vuur vief jaor has de mich ins dien interessante gesjichte van der kreeg in Roesland verteld”. „Iejaah, vuur vief jaor waor ich noch inne angere kehl en noch iesj drej-en-nuhgentig jaor. ’t Is noew versjlichte werk; ich bin pamp op en murg vuur de piehringe”.

— Doe kons evvel nog mennig jaor mit gooh”, bemerk ich. „Nee man”, zeeht heh, „der letste winkter is mich te grellig an de prij gewehs; maar ’t is mich ooch kappes. Dat mich der man mit de zeehs maar kunt hohle. Hej han ich doch ging sjpas mieh. Ming ouw vrung wiej der Napolejong, der Neij, der Bamberg en honderd angere, zint doch allemoahl al operukt. — Wen ich doh bohve maar weer mit hun begenee kom, dan is mich alles ouwe leem”. „Doh is ginne twiefel aa”, zaan ich, „want iggen Hiehmel komme die groehte helde weer allemaol zame”. Heh kiekt evvekes op en vraogt: „zow der Blücher en der Kniesoehr (Gneisenau wool heh zaage) der ooch

komme?" Ich zaan: „dat dink ich waal". — „Nee", reupt heh doew in erger, dan wil ich der neet zien of de sjlag va Waterloo mot oppeneuits gesjlage wehde. Winne zolle vier ze dan, of ich bin der Koehp neet mieh" en heh sjtook de heng umhoeg en keek mich zoeh weust aa dat ich angs begos te kriege.

„Wiej", zaan ich noh ee oogeblik dat heh sjeen te kalmeere, „has doe dan ooch de sjlag va Waterloo mit gemak?" — „Maar sakkerloot", zeeht heh ergerlich, „dan wits de ooch verduhd wiehnig van de bieblesje gesjichte aaf". — „Maar Koehp", zaan ich um 'm te bedare, „num mich neet kohlig, ich lees wiehnig gesjiechtliche beuk. Mie gruuoste vermaak is evvel wen ich durch helde uhver der kreeg huur vertelle dehze hant mit gemak. Doe zows mich dan ooch het gruuoste plezeer doeh es de mich get uhver de Sjlag va Waterloo zows wille vertelle: evvel 't iehsjte sjteek der roehzekrans weg en rook ing sigaar". — „Sigare rooke kan ich neet mieh, ich han ging teng mieh iggen moel" zeeht heh; „maar wens te toebak has, da sjtop ich mich ing". — „Ooch al", zaan ich en rikte 'm ee peksjke Obourg — dat ich in deh tied bej mich houw um sigarete va te rolle en te rooke.

Heh trok de mutsj aaf en holde tussje get loemele, — die ziehker vuur sjnoefplak moste deene, — ee sjtumpke eehde piep oeht en begos te sjtoppe, terwiel mieh toebak oppen eeht veel es in de piep ging.

Endlich is heh vehdig. Ich houw al ee sjweegelke

gereed en doh sjwaamt heh of went ze in Bensrao sjinke ant 't reuke waore. Dat rooke sjeen 'm goot te bevalle en heh sjmakde mit der monk wie ing sjmik mit ing neuj klasjoer. Oeht genne monk kos 'm der sjtomp neet valle, want heh houw inne knoh sjtopgare um der kotte sjtil gedriecht zoeh dik wiej inne hoesappel.

Ich zaan: „Koehp, vuur das de begins te vertelle, laote ver iesj ee glehske beer drinke”; want ganz kot bej waor de herberg van de vrouw Sjtiefs. „Nee”, zeeht heh, „da liehver ee drupke”. Ich ging zelf 't drupke hohle — inne groehte wachtmeester. — De ouw sjwaat dronk mit zoeh inne sjmaak, dat 't goot deed 't aa te zieh en mit ing sjtum wie inne lam-pesche haan deh heesj waor, begos heh: Loester dan — ich herinner mich dat allemaol nog zoe goot es der daag va huj, 't sjteet noch zoe klaor vuur mie versjtank wie ing sjteenoleslamp vuur ing vinster.

Al lang waor ee gemompel dat der Napolejong va dat kloemelsloak E l b a waor vot geprietsj en dat de allejeerde optrokke um hum weer te vange. Der boekh rammelde mich um op te trekke en der Napolejong te gôh helpe, maar 't gong sjlech, doh ich 't Niehs houw versproke mit Sintermees (St. Maarten) te trouwe. — Ich herinner mich dat noch wie der daag va huj. — 't Waor der dartiende Juni en Hehlische kirmes-dienstig. ↗s Moöndigs waor 't sjtorme va de sjutterej gewehs en viehr houwe de

blauwe zoe grellig geklent, — wie ze ze noch melchve neet houwe gehat. — 't Waor tussje tien en elf 's murgens. — Ich sjtong graat agen poaht noh twieh hane te kieke, die zich aan 't biete waore of went ze ooch aan 't sjtorme waore. Doh huur ich trampele; kiek op en weh sjteet vuur mich?

Der Bamberg van Oake!

Inne ouwe vrunk deh mit mich in Roesland waor gewehs. Inne sjerke kehl, deh beuhm oet gen eeht trok. Ich zaan: noew sjleet osse leeve Heehr der duvel de beeh kapot! Woh kunst doe huj hej? — Koehp zeeht heh, — maak dich gereet, doe mos mit. Doe zols wal wiehte wohop het sjteet. De geallejeerde trekke op mit doezende um der Napolejong, deh, wiehs de wits, hun va Elba is vot geprietsj, weer te vange en der nak te brehke. — Viehr konne hum noew neet in der sjtiehk laote. — Viehr motte bej springe en hum ing hank goh helpe. Ich zaan, 't geet neet Bamberg, den ich han het Niehs versjproke mit Sintermees te trouwen. Dat kan doch Koehp, zeet heh, want tege September, ich wil sjwiege va October, is der dans aafgelope. Viehr ranzele de Ingelender dat het neuje naat hat, gehve de Hollender get viehse en sjwahme de Pruuse duchtig en der kroohm is gedoh. Viehr sjlont ze langs genecht en de knohke kapot dat ze melchve neet mieh opsjont. Ich zaan, da gao ich 't iesjte evvel 't Niehs noch adieh zage. Nee, zeeht heh, mak

noew ging dom tuhn en ging umsjteng, angesj verleeze ver te veuhl tied.

Ich loot mich bekalle, trok der Zondigs-sjtub aa en bong mich 't nuhdigste in der sjnoefplak. Doew koom de modder ziehliger graat. Wiej ze hoeht wat te doeh waor, kreesj ze geweldig en waor der teghe, dat ich vot gong; maar wie der Bamberg 't waohnt ins houw gedoh en heur sjilderde wie ze va alle kankte uhver der Napolejong woole hinvallie wie der ermoot uhver de welt en et mit der gowe kehl gedoh waor, went viehr neet ing hank gonge helpe, dohbei dat viehr weer vuur der oags wuur aafgeloopie heem waore, doew zag ze onger 't kriesje: „gank da mienne leeve Koehp en help der Napolejong duchtig”. De gow blutsj gong noh gen hoes in en makde os allebej get bottramme mit prechtige sjtukke kirmis-sjink drop; ze vulde nog van alles in 't peksjke, ze goof mich nog heur letste sjpaarpenninge en ze green dat het inne sjlechte honk noch leei agen hat dooch. — Ich green ooch.

Ich zaan, modder kriesj neet mieh, hoahnt dich goot, maak de komplemente an 't Niehs en truhs em get. — Mieh kos ich neet oeht bringe. Goof heur inne putsj en vrong mich los oeht heur erm. — Viehr ginge. — De modder reep mich noch nao: adieh Koehp, osse leeve Hergot bewaart dich, ich zal dervuur beehne. — Breur en zustere houw ich neet en der vadder ziehliger waor al innige jaore va der blits doeht geschlage. —

Kot en goot, viehr ginge.

Ginne zag get.

Der Bamberg ging innige sjreej vuur.

Wiej vier aggene Sjwaan komme, zaan ich: Bamberg, laote ver heej vuur aafsjeet ee drupke drinke, dat lucht het hat get op. En wirklich, wie viehr der ee sjtuk of twieh, dreej of veer houwe umgesjud, doew waore ver inne ganz angere miensj.

Agen Welterhuske, woh ver ooch noch ins aah waore gewehs, zaan ich „laote ver reks aaf sjlooh langs gen Doveroa en der vootpad vuurbij Kottemich en uhver Voelender noh Hulsberg, dan gont ver bej der roeh Driek doh aa, flits geeht deh ooch noch mit.

Der Driek waor ooch mit os in Roesland gewehs. 't Waor inne mit erm age liehf, inne deh alling ee haof regement Pruhse sjtong.

Umsjtriek ing oehr komme ver bej der Driek. Veuhl kal waor neet nuhdig. Heh trok der zondigskeel aa, zaag zienne meester adieh — heh waor euhvesjte peedsknech bej der ouwe Heusj ziehliker — en viehr trokke mit os dreje wiehjesjter. Der Bamberg sjtelde vuur um uhver Mastreech te goh. Nehve Poehk an 't kanaal wonde der Sjang va Mastreech, inne sjterke kehl deh ooch mit va Roesland waor gekomme en koeraasj igge lief houw. Maar der Driek makde os opmerkzaam dat het neet gerohne woor os in Mastreech te laote zieh, want vier waore doew graat Hollesj gewoehde en moste os eegentlich

„Agen Welterhuske, woh ver ooch noch ins aa woare
gewehs, zaan ich „loate ver reks aaf sjlooh“.

bej de Hollender aahsjleete; d'rum, went ver in Mastreech in de ooge va sjandarme leepe, da houwe ver de kans dat ze os inpikte en noh de Hollender sjikde. Want eegentlich waore vier noew Hollesje desertuhre. Maar weh zow der Napolejong in der sjtiehk konne laote deh onger 'm gedeent houw en vrunk van 'm waor!

Vier sjlooge drum links aaf, laote Mastreech oppen ruk likke en trokke op Luhk aa. Kot aa Eesde zooge ver inne vuur os goa mit ee peksjke onger gen erm. Ich zaan, Bamberg, went dat der Sjang van Mastreech neet is, da holt mich mieh es inne. En wirklich, 't waor 'm. — Wat waor der keehl vroeh wiej heh os zoog. Heh kreesj va vreuid. Ich zaan: Sjang sjeej oeht en laote ver wiejesder goah.

Wie kotter dat ver bej Luhk kaome, wie mieh dat ver der aatroffe die zich bej 't leger va der Napolejong gonge aahsjleete, bekinde en onbekinde. — Kot bej Luhk hant ver in ing sjuuhr gesjloope, maar 's murgens vuuhr daag en douw waore ver weer op de Iappe en allemiehlig woehet osse troep groehter. Ich mos 't commando druhver numme en zaahn: jonge, vier motte os in kling trupkes verdeele, opdat veer neet in de moel va de Pruuhsse valle; want zoeh inne groehte troep gieft achterdocht. Dat krouw van Pruuse loog langs de Maas van aaf Luhk bes a Namur. — Zoeh gezag, zoeh gedooch. Viehr verdilde os in hupkes van veer a zes man en trokke in

de richting Bomong (Beaumont) links van Brussel, richting Sjalewa (Charleroi), wover, wiej vier huurde de franzoehze zouwe vinge.

Ich weet et noch zoeh goat es der daag va huj, 't waor der viehtiende Juni. Alles waor goot aafgeloope. Wiej vier an der aovend an ee durp bej Charleroi kaome, sjtoote vier op ing patroelje franzoehse en woehete met 't kevie (Qui vive) aageroohpe. Drek kank ich 'm, deh reehp, an de sjtum en roop „eskevoesa” (est-ce-que c'est vous ça) Kleuhske? Ich bin der Koehp va Hehle. Daomit kumt heh op mich aa en vilt mich um gen haohs. 't Waor wirklich 't Kleuhske va Beehk. Heh waor al innige daag iehder vertrokke. „Koehp zeeht heh, wat zal der Napolejong sjpas han, went heh huurt das doe bis gekomme”. Ich vertelde 'm dat der Bamberg va Oake, der Roeh Driek va Hulsberg en der Sjprootele Sjang va Mastreech bei mich waore. Heh waor zoe vroeh wie inne gek wie heh 't hoeht en zeeht: dat noew dat allegasje en kanalje maar kunt.

't Kleuhske zeeht: miene toer dat ich op pos mot sjtooh is um en komt noe maar mit, da bring ich uch bej der troep. Vier gonge mit en noh zoe get 'e uhrke te han gegange, koame ver in ee bivak aa en woehete doh hatlich ontvange. Der kommandant woar inne onbekende kornel (kolonel) maar inne vrundliche keehl. Heh loat os broeht, sjink, wien en va alles bringe en viehr oote wie sjuuredresjere,

want ver houwe hunger wiej de weuf. Der Sjang deh oot vur zes, dat ich bang woor dat der kehl zich ee ongeluk dooch. Ich zaan: Sjang sjei oet of 't lup neet goot aaf.

Ooch woare ver zoeh meuj es gesjlage hong die ach daag op der das zint gewehs.

't Woohr oavend en vier lagte os in 't koohre te sjloohpe. —

De zon brook koom durch de Hiehmelspaat of ver woare al op weg noh 't hoofdkwarteer.

Umsjtriehks tiehn oere koahme ver doh aah.

't Woar kot bej Bomong (Beaumont). Het trof gelukkig. — Bej inne groehte boerehof deh bohve opene berg loog, zooge ver vuuhr het hoes inne hoop ginnereels. Ze sjtonge en zoote an 'n dusj, terwiel op klinge aafsjtank de peeht sjtonge, die durch kavaleriste woehete vasehouwe. Dobej woar ooch inne witte sjummel en ich zaan: miene kop geet draa, went dat neet der sjummel van der Napolejong is. — Wie ver der berg op woole goa, wilt os der kommandant, inne luhtenant van der wachtpost, neet durch loate. Ich treen vuur en zaan: mongamie (mon ami) toes de volonteer (tous des volontaires) et moi der „Koehp va Hehle". Sjnak wie heh der naam Koehp mar hoeht, sjloog heh aah wie vuur inne generaal en zeeht: passee, passee (passez, passez) geveligs. Dat woohl zoeveul zaage es dat ver ongingert der berg op koste goo.

Wie ver bekans bohve zint woethe os die ginne-reels gewaar, hoate ing hank bohve gen ooge en bekieke os. Domit reupt inne zoe hel es heh kos: *der Koehp va Hehle, der Koehp va Hehle*, en kumt in inne galop op mich aa, vilt mich um gen haohs en putsj mich innige kiehre of wen ich e jonk vromesj waor. Ich zaan: huur noew mit dee kul op, went 't Niehs et zeug, da ging het dich neet goot.

't Waor der Ney! (Maarschalk Ney). Ich zaan: mongamie kommangvatildong (mon ami, comment va-t-il donc). Dohmit komme die anger ginnereels ooch bej en gohve de hank. Ooch der Napolejong sjprong va zienne sjtool op, koom op mich aa, klopte mich op gen sjower en zeeht: bivenu mongamie kommang-voe-portelee-voe (bienvenu mon ami, comment vous portez-vous). Ich zaan: God-ze-dank zemlich monampreur en wie geet et mit uch en mit de madam de lampetries (madame l'impératrice). Ich sjprook naturlieh frants mit 'm, want 't Hehlesj sjprook heh zemlich sjlech. Wie ich noh de madam vroeg, fronsde heh zie gezicch en goaf gee antwoot drop. Later huurde ich worum en zoog dat ich mich verhelt houw en heh zoehveul wiej haof gesjeeje waor.

Ich vertelde hum 't int en 't angert en sjtelde hum der Bamberg, der Sjang, der Driek en 't Kleuhske vuur en heh waor zoe vroeh wie inne dem hondert frang inne sjhoet valle; maar veuhl tied waor doh

„Domit reupt inne zoe hel es heh kos: *der Koehp va Hehle, der Koehp va Hehle*“.

neet. Heh zeet: „viehr zint hej graat an 't uhverlekkie wie ver de sjlach zolle sjlooh” en heh wees mich op inne ganze dusj vol kaate, wiej der Sjoelmeester Widdesjohve ooch ing agen moehr houw hange.

Der Napolejong zeet: „Koehp, kins de ooch get van de kaat?” „Neet veul, monampreur, zaan ich, alling maar sjwatte piettere en get pandoehre”. „Dat is jaomer” zeeht heh, „angesj hej ich dich kaptein of kernel konne make”.

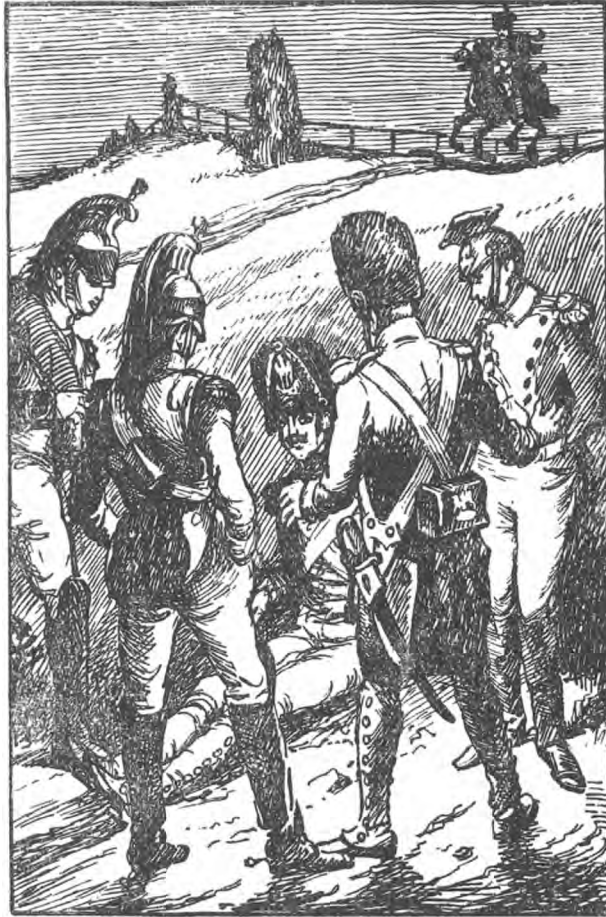
Ich zaan: „nee monampreur, laot mich maar simpele, da ka mich mich vreejer bewege en de Pruuse beter kiettele”. Kom-voe-levoe (comme vous voulez) „Koehp, zeet heh, gank noe mar der berg aaf en 't durp in, doh vings de het magezien mit kwarteermeestere en foureers. Dilt uch mar bej de regementen in wooh der bej wilt zieh. Wens de bej de cavalerie geehs, da krieg dich maar 't fienste peeht was de vings. Zurg ooch goot vuuhr der Bamberg, der Sjang der Driek en 't Kleuhske. Wille ze sergeant of majoer zieh, dan maak ze dat maar. „Ze blieve ooch liehver wiej ich, maar gemeene, monampreur”, zaan ich”.

Noch ging oer der nao sjtooke ver al in de oeneforme en houwe os bej versjillende regemente verdild. Het Kleuhske woar bej de Lanceers va Millot (generaal Milhaud) en der Driek en der Sjang gonge bej de Koerazeere van der Kellerman (generaal Kellerman). Ich en der Bamberg allebej, vier gonge natuurlicherwies weer bej de ouw garde.

Vier woare koom gereed — 't kos zoeh get tege twelf oehre zieh — en vier sjtonge sjus bejeneeh, der Bamberg, der Driek, der Sjang en 't Kleuhske, — ich zoot nog graat op geneeht — doew kunt inne ginneraal sjnak op os aa gegalloppeere en zeet: „jonge mak uch gereed en goot bej uuhr regemente, want viehr gont dadelijk sjlag liehvere, zoewaal tege der Inglander en der Hollender wie tege de Pruuse”. Heh, der ginneraal, weer dervan durch um de orders ronk te bringe.

Vier sjtond os noch get iggen heng te wrievē va sjpas dat der dans al zoe gouw los brook, domit kunt weer inne ginneraal in galop op os aah, sjpringt van 't peeht, gief mich de hank en zeet: „ekoetee-mong-ami Koehp” (écoutez mon ami Koehp). t' Waor verduld der Drlon (Maarschalk d'Erlon). Der Napolejong sjikt mich noh dich mit de volgende order: doe en der Bamberg sjeete zich bej mich aa en der Driek mit der Sjang en 't Kleuhske gont mit der marsjalk Ney. Vier valle de Pruuse aa en ziej de Inglander mit dat anger krouw. Ich zaan: „à-vos-order mon sjeneral, maar 't zou evvel behter verdild zieh went der Bamberg zich mit der Ney tege der Inglander wurp en der Driek mit os ging”. „Ooch goot, zeet der Drlon”. Vier makde noew neet veuhl kal mieh en gonge sjnak op os plaatsje.

Nog ging haof oehr dernao waor de sjlag al an der gank.

„En vier sjtonge sjus bejeneeh”.

Der Ney en der Bamberg hant deh daag de Ingelender gesjlage dat die winkhong neet mieh koste gaape. 't Woar sjpas dat der Bamberg te huure vertelle. Bej os woar ooch de sjlag al lang an der gank bej Sombref an der Samper (Sambre) tege de Pruusische winkbulle.

Der Blücher loog achter de baak bej Linjie (Ligny) en woar doh goot gedekt achter ing sjterke sjtelling, want 't is doh ing erg bergachtige sjtriek. Evvel der Franzoes woar ze doh grellig an de prief.

Ich vroot mich bouw op va erger, dat ich noch neet der bej woar; want vier looge noch ummer in 't koore, doh der Napolejong altied de garde in reserve loot um op 't geëgend oogenblik bej et sjpringe.

Het woar ee gedonder van de kanonne of went wal twintig donderwehre an der gank waore.

Ich kos het neet mieh oethouwe en gong noh der Drlon, deh de sjlag lejde en kot bej op ing huugde sjtong. Ich zaan: „mon sjénéral ich krepeer va ongeduld wen ich mich neet direct in de sjlag ka werpe”. Unpoepasjens (un peu de patience) Kochp, zeeht heh en wies mich mit ing hank aaf. Domit kunt inne kernel in galop aagejage en reupt: „oe eske (ou est-ce-que) der Koehp va Hehle?” Ich sjpring vuur en roop: „present kernel”. „Eh ben-mongamie (et bien mon ami) viehr zint duchtig de Pruuse an der keel maar kiek doh bohve op dat

bergsjke — en heh wees het mich mit inne vinger aa — op ee viedeloer aafsjtank sjteet ing Pruusesje batterej van ee sjtuk of zes kanonne. Die deed os veuhl sjaa, doh ze granaat op granaat op os oprukende bataljons wurp. Vier konne ze neet an der keel komme, want ze is van alle kankte goot besjirmt. Zows doe ging kans zieh die doh aaf te besseme?”

„Krek zoehveul wie nieks, zaan ich, en dat neet alling votbesseme, maar ze motte allemaol dra geleuve”. „Noe dan, zeet der kernel, num dich ing hondert man mit en zig was de kons doeh. Der Napolejong verliet zich op dich”. Ich zaan: „dohvuur han ich ging hondert man nuuhdig, dat flik ich 'm alling, zaag dat maar aa monampreur” en heh reet in galop vot.

Ich joog mich get grel in gelief en ich drop aa. Ich sjloog links aaf durch ee getske, doew durch ee paar weeje, sjprong uhver innige hekke en kom an inne hohle weg, deh reks aof leep en mit inne kronkel graat van achter an 't bergsjke oet koom wohop de kanonne sjtonge. Van vure kos me gaar neet drop komme, dat wor doh zoe ing ganz sjtichl opgoande sjteene rots van ing vieftig voot hoehg. Onge der langs leep ee breed en deep water noch derbej. Ich mos dorum van ing ziej trachte bohve te komme en ganz vuurzichtig op hank en voot kroepe, opdat mich die sjrouw Pruuse neet gewaar woekte, angesj waar het verloore sjpel.

„Der kehl versjek zich en sreit: *der Kobus von Herle, der Kobus von Herle*“.

Ich wie inne kater noh de moes, sjtil vuurost. Ee groeht geluk woar dat alles in inne polverdamp sjtong da's de bouw ging hank vuur ooge kos zieh. — Ich kroep 't bergsjke langzaam op. — De kanonne sjtoot geweldig dat der ganze berg krakde en daverde of went bej ing eehtbeving 'n sjuur invilt. Ieder kier dat afgevuurd woeht, kommandeerde der Kaptein, deh derbej te peeht sjtong: „*Feuer, los!*” Dat kriehnde heh wie inne kokesjiener haan. Ich zaan bej mien eege: lang zols de ooch neet mieh kriehne kameraad, da han ich dich der hoas umgedriehnt.

Ich bin bekans bohve, zoedat ich mit inne klinge sjprunk bej de baterej woor, doew zuut mich graat inne va de kanonneere. Der kehl versjrek zich en sjreit „*der Kobus von Herle, der Kobus von Herle!*” Domit sjpringt der Kaptein va zieh peeht aaf, sjtikt de heng iggen loch en reupt: *Gnade Herr Jakob, Gnade Herr Jakob!*” Ich dink: wach maar bes ich bohve bin, dan zal ich dich *Herjakoppe* en sjpring bohve-op; maar op datzelfde moment sjleet mich inne va die hallonke mit der kanonne-poezter van achte oppene kop dat 't mich geel en greun vuur gen ooge woeht en ich benoh der berg aaf kotelde. 't Geweehr vloog mich al oet gen heng der berg aaf. Evvel ooch in 't zelfde moment herkrieg ich mich, sjanap, doh ich 't geweehr kwiet woar, inne disselboom van inne munizioen-wage, breek hem op dreej meter lengte uhver of went het inne eehde

piepesjtıl woar en begos dronger te busjtele. Ich sjloog ze teghe die pruuse kup aah, dat ze mit dreej en veer tegeliek der berg aafrolde en der nak broohke.

Der Kaptein reep noch: „*geschwind eine Kanone auf ihn abgefeuert, schießt ihn nieder, Feuer los*”, maar ieh heh *los* houw gekriehnt, kreeg heh mit miene disselboom eene sjlaag tege zieng komando-poat aa, dat 'm de teng der hoas aaf rammelde, de beeh iggen loch sjtook en hals uhver kop der berg aaf vloog um onge mit die anger hallonke der letste sijnak te doeh.

Noch ee paar sjleeg links en reks en allemoal houwe ze hunne kiehs. 't Woare wal ing viehtig à vieftig man. Went noch inne der bej woar deh noch leehfde, dan houw heh doch minstens de erm of de bee kapot.

Doe worp ich de kanonne der berg aaf, die hun ooch noch de letste rub kapot kwatsjde en 't werk woar gedoh.

Ich woar ganz oet gen oam en wool mich ee oogenblik reste.

Ich dink, doh zal der Napolejong sjpas a han, das de 'm dat zoeh goot has gelapt. Ich houw maar sjpiet dat er mich ee paar der dans ontsjpronge woare, die, wie ich begos dronger te busjtele, der berg aaf sjpronge en wie de haze der van durch gonge.

Die verdulde farezeejer houwe mich ing liehlieke poets gebakke. Ze woare noh der iesjte der beste

Pruuse-troep geloope, houwe der kroam verrohne en hulp gehold.

Wie ich doh noch zoot oam te sjuppe en inne sjloek an de veldflesj dronk, doew ziehn ich al op kotte aafsjtank innige honderde man va reks op der berg aa komme; want doh de kanonne neet mieh sjootte, woar der polverdamp opgetrokke en kos me wiejer van zich aaf zieh.

Ich dink, Koehp maak dich oet der sjtup, angesj zuut het neet goot vuur dich oet. Hej heestj 't: behter es inne koehrjong der van durch gegange es inne kuster doeht gebliehve. Al woar ich neet vuur ee hoaf regiment Pruuse bang, noew woare der evvel te veul, want veuhl hong biete der sjunste das kapot. In inne sjprunck woar ich onge an 't bergske en klende der hohle weg in. Maar leeve hiehmel, doh kumt mich doh inne sjwadroen hoezare! Ich mich gee ogeblik bedacht en ich durch de sjtruuk langs der berm van der hoohle weg noh 't veld op. Maar doh — 't woar of went get kaots in 't sjpel woar — val ich ing neuj batterej iggen moel, dic koom aagejage um weer sjtelling op 't bergsjke te goo numme. Ich dink, noe verzuup zich der duvel in inne mespool. Wat noew? 't Is gedoh mit der Koehp, dach ich! Maar veuhl tied um te dinke woar doh neet, want ze houwe mich van alle kankte gezich en sjtormde op mich in en dat erger wie kermis-moandig in Hehle; dat woar maar kingersjpel der

teghe. Ich neet voehl, pak der distelboom, deh ich houw mitgenomme en werp mich teghe de infanteriste die 't kotste bej mich wohre — sjloog der aaveurder 't iesjte neer en doew sjloog ich maar links en reks ze die Pruuse kup in dat 't sjpas woar 't aa te zieh.

Ze rolde mit doetzende langs gen eeht; maar ongelukkig veele mich doew de Dragonder iggen ruk en dat woar erger. Ich driehn mich um en werp mich in inne grel der tehge in. Sjloon der innige van de peeht aaf, dat ze ginne kik mieh dooge en wool graat op ee peeht sjpringe woh ich inne van aaf geklent houw — want zoot ich te peeht, da kos ich mich behter tehge de kavallerie defendeeren — maar op 't moment dat ich wil opsjpringe, krieg ich inne geweldige sabelsjaag van inne Dragonder, deh mich bouw der kottleboot deet sjlooh. Dat inkel oogenblik dat ich doh wankel, woar genug dat mich ee paar hallonke van achter ing diekke sjtrik um gen hoas werpe en mich mit innige neer trekke. Ich val op gen ruk en dadelik likke ze mit ing vijf-entwintig man op mich en trekke de sjtrik en sjtrop zoeh erg aa, dat ich gaar ginne oam kos kriege. Doew woar het gedoh mit der Koehp en holp alle koeraasj en krach nieks mieh.

Ze bonge mich doew mit iezeze kettinge en zilder heng, erm, beeh en veut bejenee, makde mich mit karresjtreng an twieh dragonder-peeht vas — worop

„Ze slijbde mich achter de pecht aa, wie inne kapotte roazende honk”.

Dragonder zoate — en vot gong het in galop mit der Koehp. Der achter nog ee paar honderd Dragonder. — Va vot-komme woar gee gedacht, doh ich zoeh vas woar gebonge wie ee wild peeth in inne noehtsjtal. Loope kos ich natuurlik neet en ze sjlibde mich achter de peeht aa, wie inne kapotte roazende honk.

Der ruksjtrank doog mich geweldig pieng en de rubbe krakde mich wie ouw muhleraar. Ee paar kiehre houw ich mit der monk het zeehl te pakke, womit ze mich sjlibde en beet mit zoeh inne grel drop, dat ich het benoh durch gebichte houw. Op dat oogeblik sjpringt ing kompenej franzoehse oet ing hingerlaag va sjtruuk, wurp zich op de Dragonders en die op de vlucht of went der duvel der achter waor. Ze leete mich in der sjtiehk en der Koehp woar gered; maar heh woar sjwat en blauw van de ruub, sjleehg en sjtuut, die heh houw opgedoh.

Der Sjang van Mastreech woar bej mieng redders.

Ich woar ganz der van aaf. Heh leet mich ins an zien veldflesj drinke, woh heh prechtige franze brandewien in houw en ich herkreeg mich weer get. — Ich zaan: „Sjang, der ruk deed mich grellig wieh, ich geleuf dat deh erg versjangeleerd is.” Heh driehnde mich um en lag mich oppene boehk en doew sjleet heh de heng innee en zeeht: „Koehp, wie zus de oet. Der ruk is ganz naksj en 't vel ganz dervan aaf. Doe gelieks krek op inne aafgestrubde kanien. Wach,

zeeht heh, ich weet roat, blief maar zoeh get likke." Heh vot noh ee boere hoes dat op vief minute aafsjtink loog.

Neet lang of heh koom truk mit inne emmer water en veerevet. Noew wosj heh mich der ruk duchtig aaf en vreef 'm in mit veerevet. Dat doog mich zoo geweldig pieng, dat ich 't oetsjreide en reep: „Sjang sjej oet, doe vriefs mich der ruk durch der boek hin." „Jao Koehp, zeeht heh, maar het zal dich helpe, 't blowe is al gedoh en der ruksjtrank is zoeh mit vet gesjmiert of went 't ing vrisj gepliesterde moer wuur." Heh lag mich doew inne handdook drop en trok mich inne angere rok aah.

Ich sjtong mit meuhde op en gong mit der troep wiejesjter. — De sjlag waor noch an der gang, maar de Pruuse woare uhveral versjlage en vluchde, achtervolgd durch de Franzoehse.

Vier koome graat in het durp Sintermang (Saint Amand) doe kumt os der Drlon tehge. Heh sjteet van zie peeth aaf en dankt mich um dat ich die batterej van 't bergsjke houw geholt. „Maar wie zuus de oet mosjerami" (mon cher ami)? zeeht heh. Ja, zaan ich, miene leeve man, en vertel 'm wie 't woar gegange, maar ich zaan „mon sjeneral verlees noew ginne tied en vervolg de Pruuse zooveul wie meuglich, angesj sjeet der ohvend drin en ze ontomme os". „Voesaveerasong" (Vous avez raison) zeeht heh, en in inne sjprunk is heh op zie peeth en

wool vot galloppeeren, doew zaan ich „mon sjeneral, konne ver noch neet mit de garde a valle”. „Nee, zeeht heh, 't is huj neet nuhdig, maar wens de wils dan sjtreup doe het durp Sintemang noch ins mit ing honderd man aaf, de hoofdtroepe zint, wies de wits, al Lingij, Sombref, Fleuros vuurbey”.

Vier dadelik noh 't durp in. Ich zaan: „jonge noew opgepas, want der betste Pruus konst de neet vertrouwe. Sjang en Driek - zaan ich - blijft ier bej mich”.

Nog ging honderd pas zint ver gegange en os altied verdekt gehouwe, of der Sjang sjtuut mich aa en zeeht: „Koeph, ich ruuk Pruuse, ze hant gewis huj zoehrmoos mit sjpek gehat”. Doh op kunt der Driek en zeeht: „Koeph, kom hej, dan kons de Pruisij peehtsvook zieh.” En wirklich woar, ich zoog 't. Ze woare mit zemlich veuhl. Ich zaan: „jonge, noew opgepas, vier gont achter um het durp en uhvervalle ze van der angere kank, want va die ziej verwachte ze os neet”. 't Woar al an der oavond. De gevechte en de vervolging woar mieh links en de Pruuse dachte hej an ginne uhverval. Ze woare zich eegentlich get an 't verhohle, ant 't ehte en de peeht an 't voore. Graat woole ze op de peeht klumme en aafsjeese, doew reep ich: „attakee” (attaquer) en vier voole uhver hun hin wie der ermoot uhver de welt.

Der inne mit de bajenet, der angere mit de gewehrkolf sjtooke en sjlooge ver drop los dat er al gauw innige honderd langs geneeht looge en de letste piep houwe gerokt. Maar joamer, de angere - dat woare der

wal ee paar doezend - sjpronge te peeth en jooge wie de rieh vot. Inne ouwe generaal mit ing piep oppene monk, deh ze nog wool tehge houwe en kommandeerde os aa te valle, doog vergeefze meute. Ich dink: waat doe ouwe, da kries doe ooch die paat, sjloog mich durch inne troep hin en kletsj, doew klende ich 'm va zie peeth dat heh hals uhver kop oppen eeht kegelde. Maar dat houw mich bouw 't lehve gekos; want doew veele de Pruuse mit honderde van alle kanke uhver mich hin — angere rapde der oude generaal op, zatten 'm op zie peeth en reete in galop mit 'm vot, umgehve durch honderde kavaleristen. Later huurde ich, dat het der Blücher woar gewehs. De Pruuse zagte doew waal dat heh va zie peeth woar gevalle, maar der Koehp houw het 'm geflikt en went heh neet zoeh veuhl vook om zich houw gehat, da hej heh melehve de zon neet mieh gezieh. Maar ich erkin dohbej, dat, went op het kretiek moment der Sjang en der Driek neet woare bej gesjpronge, dan houw der Koehp ooch der letste dans gesjpronge.

Wie ich vertelde, woar der oavend al ingevalle, de vervolging mos wehde opgegehve en de Pruuse ontcome os.

Dat is deh daag inne groechte fehler gewehs: iesjtes dat te laat woecht aagevalle en vuural dat vier neet mit de garde in de sjlag woare geworpe, want da woar ginne inzige Pruus mieh uhver gebliehve.

Der Napolejong zoog die fout in en wool het nog

goot make durch der Kroesjel (Maarschalk Grouchy) mit zes en dartig doezend man de Pruuse te doeh vervolge. Maar ich han het hum zelf op ing nette maneer gezag, dat het inne lieleke fehler woar gewehs. De Pruuse verzamelde zich achter Gembeloer (Gemblours), trokke truk op Waver (Wavre) en der Kroesjel gong in ing verkierde richting um hun der zievetiende te zeuke.

Jao, der zievethiende Juni, dat is der ongeluksdaag vuur der Napolejong en vuur os Franzoehse gewehs.

Ich woeht gewaar, dat der Koehp vermeuid begos te wehde, zoe how heh zich in opwinding benoh tot boete aom verteld en zaan dorum: „Koehp, loate ver nog inne drinke.” Heh knikte towsjtummend dat het fluske van de mutsj bimmelde of went het kluksjke van de kirk vuur de hoehmes loewde.

Ging vief minute derno woar ich mit der Gode-drunk vuur der held va Waterloo truk. Mit ee gezig van groehte dankbaarheid getuhgend, noom heh 't glas en dronk of behter sjanpde wirklich drin wie ee kink in ee sjtuk proemevlaa.

„Sjmak het, Koehp”, vroeg ich, „of dat”, antwoordde heh, „noch behter wie bookeskook”. - „Dat woare doew nog kreege onger der Napolejong” zaan ich. „Sjwiet mich dervan”, zeeht heh, „noew is het ooch

maar kingersjpel. Ich han de gewehre van de Pruuse in Zieventig gezieh en wie ze ooch allewiel uhveral hant. 't Zint maar knabbusse tehge die oet osse tied. Noew sjtehke ze achter drin ee groeht knalheutje mit ee kuugelke al in ins drop zoeh 'n ding wie ing zemfiche moeskuttel, wohs de nog ging musj mit kapot sjuts. Ee bajenet hant ze drop wie ing pinzuhl van inne sjoonmehker; zoeh get vuur tusje gen teng te buttele. Went ze in osse tied mit zoehn klummelkes wuhre gekomme, vier heije ze wie sjanze begenee gebonge en went ver broeht gonge bakke ze in gen ohve geworpe."

„Zoeh ing koehgele wie ze noew hant, hej ich mich in osse tied ee paar honderd iggen lief loate sjeete. Ze koste mich huuhgstens inne daag get oppene maag likke, maar mieh dooge ze ooch neet. Sjtiek mit die sjtopnolde van bajenette heije os neet mieh gehingerd wie inne mukkesjtiek."

Maar doh tehge houwe vier doew gewehre mit koegele zoeh diek wie kling kalviender-eppel en wens de doh maar ing van durch dieh versjtank kreeg, da kos de het testament maken. Ing lading polver waor drop womit das de der voehgel va de sjutterej in inne sjuuht van de sjtang aaf doogs toemmele.

Mit os bajenette sjtooks de drej man in ins durch de prij hin, dat ze neet mieh kikde of mouwde. En de kanonne die ze noew hant, wat is dat vuur sjpiehlgoot, de koehgele zint neet diekker es die van os gewehre. Ze

zint gootum mit allerhillige op krammesvuhgel te sjeete. Ich geehf vuur hunne ganze kloemel ginne teuterleut. Maar zaan ich, „Koehp, doe woosj iesj tot der ziehvetiende gekomme, wie woar 't doew wiejestjter gegange.”

„Och sjwiech,” zeeht heh, „ich erger mich nog umger wen ich dra dink” en heh dronk noh het sjeen ge-ergerd, in inne kier het glas oet. „Der ziehvetiende 't woar inne zohdesjdig, is der reene ongeluksdaag gewehs,” vervolgte heh.

„Onbegriepelig vuur inne kehl wie der Napolejong dat heh doew nieks doog. De troeppe hant doew get hin en her getrokke en nieks gedoh en der Kroehsjel kos der Pruus neet vinge. — Ich han deh daag honderd kiehre of teghe der Neij of der Drlon of der Bamberg of der Sjang of inne angere generaal of kernel gezag: vier motte huj abselut aavalle. Der Pruus is gistere gesjlage en op de vluch, der Ingelender en dat anger naasje lik langs geneecht, zoe hant ze gistere sjmakke gehat, drum laote vier ze ganz verneetige en der kreeg is oeht. Ze goove mich allemoal geliek. Der Napolejong evvel deh waor wie ummer köppig en wool neet han dat zich angere mit zing plane bemeuide. Ich zelf sjprook 'm ins aa en zaahn: „mon-ampreur laot os aavalle” . . . maar heh laot mich nog neet ins oetkalle en zeeht: „Koehp tjentaboesj sanetegadbas” (tiens ta bouche, cela ne te regarde pas). Dat waor op Hehlisch: „Koehp, hout de moel, dat geet dich neet aa.” Ich zaan:

„à vos ordres mon ampreur” en ich hool ze obbeeh.

Dat noom evvel neet vot dat ich mich ergerde dat mich de gal sjeen te basjte. Ich zaan teghe der Bamberg: „laote ver os in Godsnaam drin ergehve.” Van inne kank waor het goot dat ver koste oet-ruste, doh mich mienne ruksjtrank nog geweldig pieng doog.

Vier looge 's aovends van der Ziehventiende kot bej der Monksinsjang bej Bellejans (Mont St. Jean bij Belle Alliance). Vier houwe zoe ee vuurgeveul dat het murge zow sjwahme en ing geweldige sjlag zow wehde gesjlage, drum dat der Napolejong zieng troepe goot wool laote oetreste. — Vier sjtonge nog bejenee en waore osse erger an 't keule wie der taptoe woecht gesjlage. Doew mos giekeree zich te sjloope lekke. — Der Sjang, der Driek en 't Kleuske gong noh heem bej hun afdeeling. Ich goof hun de hank en zaan: „flits is 't de letste maol, want murge zal 't geweldig druhver hin goh.” — Ze gonge, en ich en der Bamberg lagte os ooch in 't koore te sjloope mit der ranzel onger genne kop.

Neet lang looge ver te sjnorke of 't begos geweldig te regene, dat ver al gouw zoech naat waore wie inne ziehkonk in ing regheton. Vier koste os oet-vringe wie inne sjroebdook. Doew zint ver onger inne boom goh likke woh ver innigszins besjirmt waore.

Der rehge bleef de ganze nach aahouwe en men-nige kier woecht ich wakker um mich get druhger te

„Doew zint ver onger inne boom goh likke woh ver
innigzins get besjirmt woare.

lekke, want ich verzoop dan bouw in inne pool water worin ich loog.

Wen ich dan ins opkeek, dan zoog ich de miehste kiehre der Napolejong ee bergsjke op gooh um noh de Ingelender te kieke, doh me de ganze nach hun bivak mit de wachtvuure kos zieh. Ich zaan tehge der Bamberg: „Der Napolejong geet zich uhvertuuge of ze der nog zint, heh is bang dat 'm die winkhong vot prietsje en heh hun neet an der keel ka komme”.

Tehge der möрге heel der rehge op; maar der gronk waor zoeh week es ouwe hervere kiehs, — 't waor reene pratsj.

De tromme sjlooge reveilje en in inne wiep waor alles op de beehn um zich veehdig te make vuur de sjlag; want giekeree volt, dat het huj drum zow goh. — Neet wiet va mich aaf zoog ich innige ginne-reehls stooch wobej der Neij. Ich gong drop aah en zaan: „verekskezeerd heere”, en goof hun de hank „zolle ver huj de geweldige sjlag va Waterloo sjlooh?” — „Owie mongami” (oui, mon ami) zeeht der Neij, „maar vier zint het neet ins mit der plaan van der Napolejong. Zich Koehp, — zeeht heh — ich meen dat 't betste wuur, dat ver de Ingelender op der linke vlughel aavalle en hun zoeh uhverhoop werpc; maar der Napolejong bevilt op de rechterflank te attakeere. Zich Koehp — zeeht heh, — valle ver op der rekse vlughel aa en de Pruuse zouwe nog ter hulp komme, dan zitte ver in de knel; maar valle

ver links aa, da kan os der Pruus gee koat." Ich zaan: „mon sjeneral, voesaveerasong" (mon général, vous avez raison) en woar het met hum ins. Maar der Napolejong bleef bej zienne plaan en dach dat de Pruuse onmeuglich koste bej sjpringe, neet alling dat ze der zestiehnde zoeh versjlage woare wie gedrosje boenesjtruuh, maar dat de Kroesjel (Grouchy) ze sjtieds nog zow vervolge en hun an 't kamezool woar.

Doh kumt graat der Napolejong op zienne witte sjummel aagejage en zeeht: „alla, gennereehls, noew op uur plaatsje, vier gont beginne". Ich treehn doew vuur en zaan: „monampreur, ee woahht gefelligs". — „Dan kot Koehp" zeeht heh. — Ich zaan: „vilt de ouw garde dadelik mit aa?" — „Nee" zeeht heh, — „Darf ich dan zoehlang hej en doh woh het nuhdig is ing hank mit helpe" vroeg ich. - „Towgesjtange en ooch vuur der Bamberg", zeeht heh en riejt in galop vot.

Noh dat bevel, dat durch de ordonanze noh alle divisioene woehht gebrag, zoog me de Franzoehse zich in sjlagorde opsjtelle. — Nee, dat vergeeht ich noets, al weeht ich zoeh ouht wie ing kow. Dat prechtig gezich op die troepe!

Intussje woar de zon doergebrohke en 't weehr woar sjtaats.

Vier sjtonge op ing huugte en uhverzooge de ganze opsjtelling. In de vuursjte lienje stonge de twieh lehgerkorpse van der Drlon en de Rel (d'Erlon en Reille). De divisioene sjtonge reks van der sjtee-

weg van Papelotte, derneve de Kavallerie van der Sjakkenot, (generaal Jacquinet). Op der rechtervlughel sjtong der broor van der Napolejong, der Sjrom mit de Lanceers en Jehger te peeht. De twiede lienje waor benoh nieks wie kavallerie. Op der rechtervlughel kost me de helme van de Koerazeers van der Millot (generaal Milhaud) zien, en op der linker vlughel de Koerazeers van der Kellerman, woh der Driek en der Sjang bej woare.

In de drejde lienje sjtonge vier eegentlich; dat heesjt de Keezerliche liefwacht, de grenadeers, de jong en ouw garde-regemente onger der Frang (Friant).

Ing sjterke artillerie van mieh wie honderd kanonne sjloote zich bej die opsjtelling aa. — Nee, t woar ee gezich um melhve neet te vergehte en ich geleuf dat der Napolejong het ekspres houw gedoh um der Welketon (Wellington) angs aa te jage. Ing groechte vroeg of dem, wie heh dat zoog, doew ooch nieks in de boks is gegange. Maar durch dat alles is te veuhl tied verloore gegange. Vier heije ze al lang versjlage, went mit die onnuudige opsjtelling neet zoehveul tied woar verknoetsj.

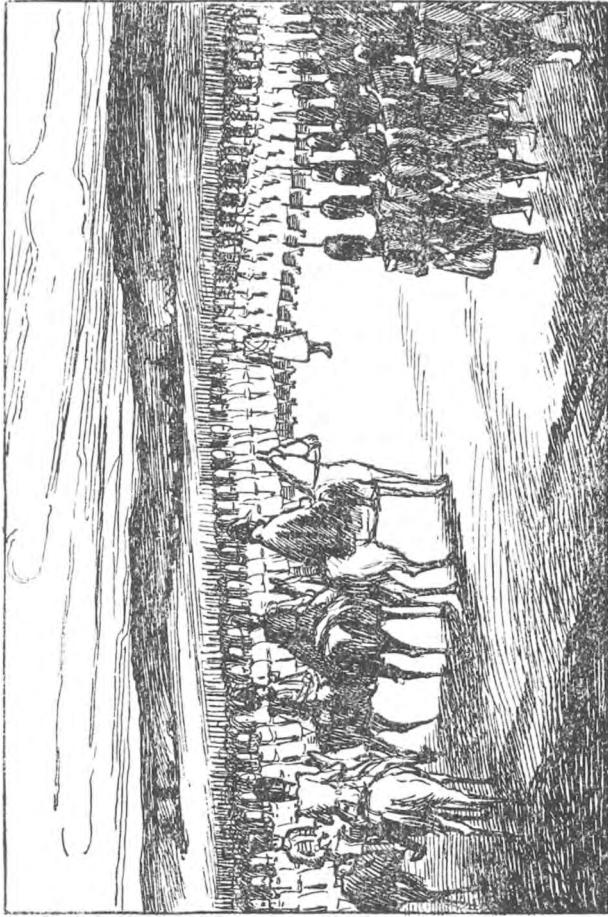
Vier vergonge va ongeduld.

't Is al middag gewoehde en noch veehle vier neet aa. — Doew koom der Napolejong en hool ing ansjprook. „Jonge” zeht heh - natuurlijk in 't frants - „huj geet het drum, drop of dronger - dinkt dat iehr Franzoehse zeht — herinnert uch de sjlachte va

Marengo en Friedland, va Austerlitz, va Jena en Montmirail, wo der veijand zes maol zoe sjterk woar wie viehr; maar viehr versjlooge ze of wen 't kapesheujer waore. — Huj sjtont ver ooch inne tehge veer of vief — maar vuur os is dat niks. Ich verloat mich op ure heldemoot en zonger ooch maar inne achter te sjtelle, zaan ich, doot wie der Koehp va Hehle! deh zal uch ee vuurbild gehve; dat is inne Limburger, inne Keehl van de daad en neet van de moel" en heh knikde mich ee oog. Doew ging der inne hoerah op, dat der gronk daverde, der Napolejong goof het teeke va der aaval, en de sjlag va Waterloo begos.

Der broor van der Napolejong, der Sjrom (Jerome), rukde het iesjte op mit zes gesjlohte kolonne, umgehve durch tiraljeurs. Heh trok op ee busjke aa woh de Nassauer in looge. Ich zaan: Bamberg, kuste vier doh al bej zieh". „Maar get geduld Koehp," zeet heh.

De Nassauer wehde verdriehve, maar doew komme neuj bataljons ter hulp mit Ingelsje garde en mit Hollesje battereje derbej. Ze dont inne geweldige aaval op 't kastiehl van Hoezemong (Houzemont), maar doew kos ich het neet mieh oethouwe en ich mit der Bamberg vuurroet! Vier sjloote os aa bej der Rel en der Loban, en wie ver aan 't kastiehl koame, doew sjtoote ver't iesjte op de Ingelender. Ich zaan tehge der Bamberg: „dat is de iesjte kiehr dat ich mit die winkhong te doe krieg, maar ze zolle huj der Koehp liere kinnen,

„Doew koom der Napel ong en hoog ing ansjprook”.

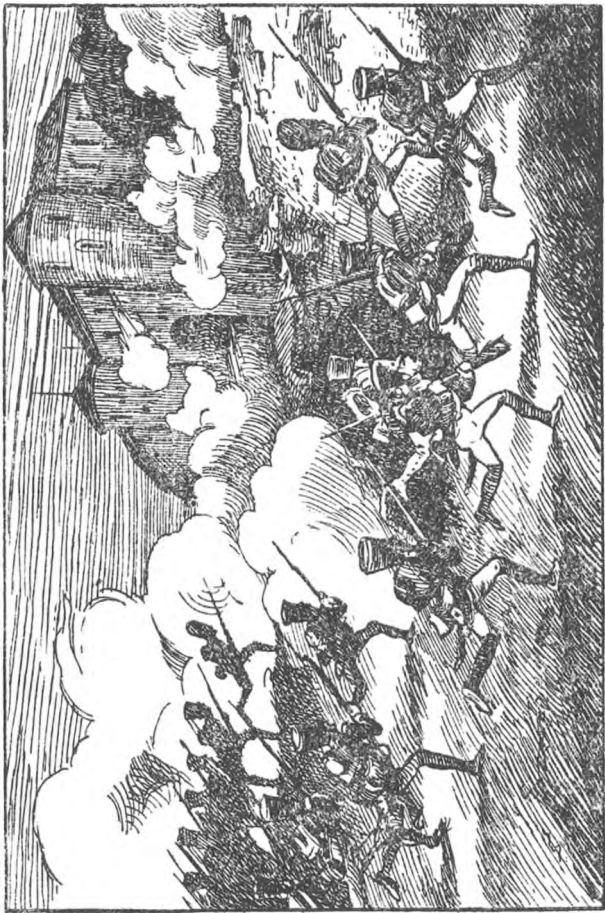
deh zal hun Hehlisj liere." — 't Woah't is koom oet ginne monk, of de Inglander werpe zich tehge os aah. Ze sjtechte der 't iesjte innige van de oos neer en valle doew mit de bajenet aa. Ich zaan: „verdulde winkhong, dat kunt uch duur te stooht" en val mit der Bamberg ooch mit de bajenet aah. Vier sjtooke der ee paar doetzend neer en doew gonge ver mit de kolf van 't geweehr an der gank en sjlooge ze die Ingelsje köp in of wen 't posjelei woar.

Vier woare nog gee viedeloere zoeh an der gank, — terwiel os bataljon flink mitholp, — of de ingelsje winkhong looge langs geneeht en die nog uhver woare loote de lappe zieh en vluchtte 't kastiehl in. Ich zaan: „die letzte motte ooch noch draa, Bamberg gank doe achter um 't kastiehl en val mit innige man hun in der ruk en ich hej va vuure in 't kastiehl."

Der Bamberg klent mit ing vieftig man achter um terwiel ze oet het kastiehl geweldig op hum en ooch op os sjoote en ich val onger inne rehge va koehgele va vuure de poat in. Doh truf mich ing koehgel in der linke erm — 't woar maar inne vleesjsjuuht evvel 't pitsjte geweldig — dat joog mich nog get mieh grel in. Ich vleeg vuuhroet en sjtup zoeh geweldig dronger, dat ze achter de poat oeht woole vluchte, maar doh veele ze in de moel van der Bamberg. Die sjpas hei der motte zieh, vier sjlooge ze neer wie de wil kanieng. De poat oet koste ze neet mieh, drum vluchte, deh noch de kans houw, noh

't kastiehl in. Viehr ze noh; maar dat woar doh ee sjpil in de geng en kamere van 't gebouw! Der inne sjtook me neer, der angere sjloog me der kop in en went der Bamberg mich neet zoeh goot ter ziej sjtong, dan hej het der Koehp doh ooch mennig oogeblik sjelech gegange.

Onge in 't kastiehl woar ginne Ingelsje winkhonk mieh lebendig, maar bohve doh houwe ze zich ver-sjanst en sjoote op os. Vier de trappe op en bohve op ziej aan de trap sjeet zoeh inne Ingelsje Judas verborge en ohne dat ich erg drin houw, sjtikt heh mich onverwacht mit 't bajenet hej bohve langs ginne kop, zoeh, dat went heh mar ing hoaf hankbreet lieger sjtook dan hej deh verriehner mich ee oog oegtesjtohke. Ich sjpring de trap op snap 'm en werp 'm in inne wurp de vinster oet dat heh mit kapotte erm, beeh en rubbe onge neer kwatsjde. Ging tiehn minute dernoh of vier houwe bohve 't ganz kastiehl ooch leehg, of waal neergesjlage, of gesjtohke of de vinster oet geworpe, dat ze der hals brohke. Vier woare wirklich ganz oet gen oam en moste ee oogeblik oetreste. Lang doerde het neet, doew kunt ing ordenanz aagejage en zeeht: „Koehp, sjpow dich gouw mit der Bamberg links aaf noh der hof van Laheizint (La-Haie-sainte), doh wille de buksejehgers van der Baring durchbrehke. Heh kriet graat hulp durch ing bregade van der Ompeta.” — „Dan ginne tied verlore”, zaan ich tegen der Bam-

„Ich zaan: „de letste motte ooch nog draa”.

berg. Vier sjeuide ins iggen heng en doew mit ing honderd man derhin. — Graat wie ver kot drah zint, kumt der Millot mit ee regement Kurazeere aangejage en mit die valle ver ooch aa en sjlooge ze dat het neue aat woar. Maar doew kreege ze weer hulp va Sjotte mit die bloehte beeh en dobej de Hollender onger der Perposjee (generaal Perponcher). Dat woar doew ee geweldig treffe: maar de Koerazeers en ich en der Bamberg ranzelde zoeh dronger, dat ze al gouw truk trokke; evvel ich houw nog de gelegenheid der Perposjee va zieh peeht te kletsje en dach dat heh genug houw; maar later huurde ich, dat heh weer opgekemme is.

Wie vier minde, dat ver ze versjlage houwe, doew koom der Pikton (Engelsch generaal) aangehelt mit ing Ingelsje brigade. Ich lek aa en sjeet hem va zienne appelschummel aaf en de lamp woar hem oet. Der Pak (generaal Pack) veurde doew het komando en ich mot zage, ze sjtreete zemlich dapper, maar 't holp nieks, ze moste dra geleuve. Graat wie ver benoh dermit vehdig zint, doew sjikt der Welketon versjeeje regimente Dragonder te hulp. Dat woar os get mechtig gats en umdat ze os innige battereje houwe aafgenomme, zaan ich an der Drlon: loate ver get rittereere dan kriege vier ooch flits hulp." Vier gont get truk en krek wie ich houw gezag en gedag, doh sjikt de Napolejong op het kritisj moment hulp. De Lanzeers van der Sjakkemong (Jacquemont) komme in volle galop aangerend. Ich zoog 't

Kleuhske derbej en reep 'm noch noh: „Kleuhske, kietel goot onger die Ingelsje winkhong.” - Gee viehdeloehre dernoh houwe ver de verloore battereje weer truk en der Inglander woar versjlage. Doew kunt der Welketon nog zelf aangejage um zieng vluchtende Dragonder truk te houwe, maar 't holp 'm nieks. Ich op 'm aah en wool 'm van 't peeht klehne, maar de priefj houwe het bemerk, sjneet mich onger het dreuje mit ing voes ee sjeef gezich en galoppeerde vot. Wie ich mich umdriehn, zieh ich graat 't Kleuhske mit innige achter gebliehve Ingelsje Dragonder vechte en bemerkte, dat heh tehge ee man of twintig het te koat kreeg ofsjoen heh der geweldig onger bessemde.

Ich drop aa. Graat op dat oogenblik heuit 'm zoe inne Ingelsje winkhong van achtere mit der sabel, dat 't erm Kleushke achter uhver van 't peeht veel en wie ich minde moes-doeht. Dat deej mich doch zoeh leed, dat ich van grel bouw oeh tree sjprong; ich sjnap zien gevalle lans — Lanzeers hant ing lans — en mit dat lang en geviehrlich waope werp ich mich tehge de Dragonder, sjteehk de peeth mit de keehls neer, dat het sjpas waor um te zieh. Maar vuur inne sjlaag van inne sabel oetwiekende, sjtruukel ich uhver inne doeh, deh doh loog, en val. Van dat oogeblik makt inne angere Dragonder gebroehk en sjleet um mich der kop in twieh te sjpliete; maar Godzedank der Bamberg, deh bej woar gespronge, pareert der geweldige houwe en redt mich 't lehve. Ich sjpring op, vring 'm der hals um — neet der Bamberg, maar

„Ich durchsjuook der inkele kiehre veer, vief tegeliek, dat ich ze bouw neet va de lans
kos kriege en der Bamberg sjuoog ze mit de kolf van 't gewehr de kóp in”.

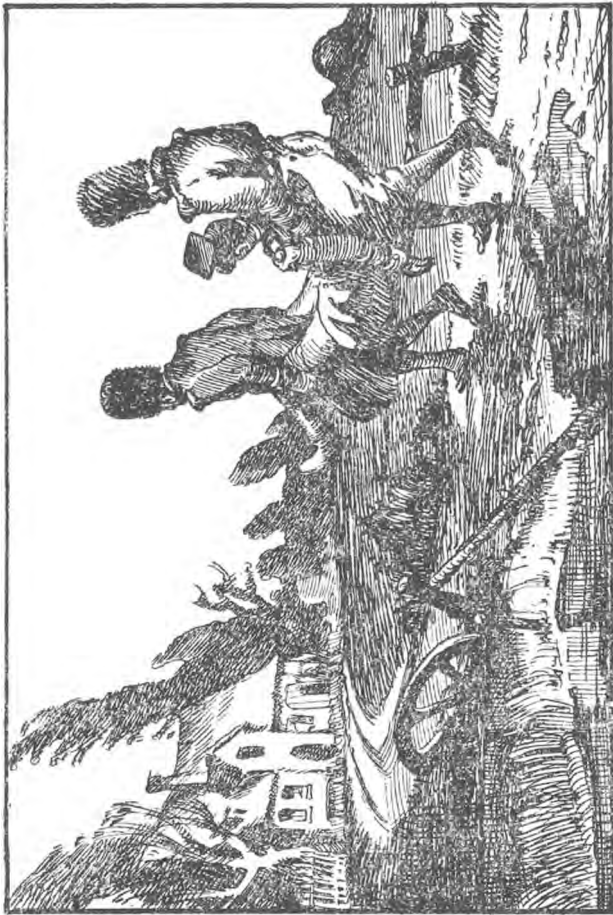
deh Dragonder — en in ee paar minute houwe vier, ich en der Bamberg, ze allemaol, de neet gevluht waore, um zeep geholpe. Vier sjtonge doew alling en woole os noh 't Kleuhske um zieh. Doew kunt nog ing verlohre gelope Ingelsje kompanej. Wie os der Kaptein zuht, reupt heh: „Jonge, doh is der Koehp va Hehle en der Bamberg va Aoike, dat zint de twieh keuhtste van de ganze Franze armej; laote vier die kapot make of vange”. Heh sjprook Ingelsj of zoeh ee sooh va Welsj, wat gee minsj versjteht, — maar dat versjtong ich doch wat heh uhver mich en der Bamberg welsjde. Ich zaan: „Bamberg, 't geet os aa der kraag, maar loate ver doe wat vier konne; vier hoate de rukke opbee aa en doew wurps dich links tehge der trop en ich mit de lans reks”.

Domit woare die Ingelsje winkhong al kot bej os en veele os aa, maar ze houwe neet mit koh-jonge te doeh. Ich 't iesjte der Kaptein de lans durch het kamezoal gesjtohke, dat heh vuur de letste kier de tong ing hoaf el oet genne monk sjtook en doew de angere gekitteld. Ich durchsjtook der inkele kiehre veer en vief tegeliek, dat ich ze bouw neet va de lans kos kriege en der Bamberg sjloog ze mit de kolf van 't gewehr zoeh zier de köp in, dat ze ging tied houwe os te blesseere. Ze zooge het dan ooch in en leepe wie echte winkhong dervan durch. — Ja, in die inkele minute houwe ver der in de dartig um zeep geholpe.

Doew gonge ver bej 't Kleuhske. 't Kehlke houw het erg benauwd en woar der sjelech aan tow. Ich zaan: „Kleuhske, 't is mit dich gedoh, erm kehlke”, „Ich geleuf het ooch”, zeeth heh nog en doog de ooge tow. Der Bamberg hool 'm de veldflesj agenne monk — woh johmer genug ginne franze brandewien in woar, maar get water — en makde hum de lippe get naat. Heh zoog ins noh de wonge, die heh oppene kop en oppen sjouwere houw en verbong z'm zoe goot meuglich. Ich zaan: „Bamberg, 't is vergefze meuhthe, 't is botter an inne voele vusj, 't kehlke geet prietsj”. Doew sjeet heh de ooge nog ins mit inne ermziehliche blik op of went heh wool zage „adieh jonge”. Der Bamberg licht 'm nog ins drinke en zeeth: „Koehp, loate ver hum mit numme bis in dat hoehs” — dat kot der bej sjtong, — „vier lekke 'm doh, dan vingt 'm doh gauw de ambulans.” Vier nohme 'm op en drooge hum in dat hoes, woh heh zieh testament kos make.

Vier houwe ginne tied um os langer aan 'm op te houwe, want de sjlag woar nog ummer an der gang. Maar doh huure var bohve in 't hoes ee geruusj. Ich zaan: „wat zow dat zieh, Bamberg,” want de bewoener oeht de ganze sjtriek woare al innige daag gevluht vuur de Pruuse en 't gevoar van de sjlagte.

„Flits verborge Ingelsje winkhong”, zeeth heh. Vier de trap op noa bove — noew woar achter dat hoehs ing watermuhle, die vier va vuure neet houwe gezieh. -

„Vier nohme 'm op en drooge hum in dat hoes, woh heh zieh testament kos make“.

Wie ver bohve komme, zint ver de winkhong inne gank aaf loope noh de muhle in. Ich zaan: „Bamberg, loop gouw noh der angere kank, dan valle ze dich iggen moel.” Der Bamberg aaf en achter um ’t hoes en ich bohve achter de winkhong. Ich loop in inne iever durch en bemerkte neet ee loohk en ing rotte plaatsj, die in der vloer woar en val op ins hals uhver kop durch het loohk onge noh de muhle in en dat graat in ing groete vol meehlkis. Ich houw mich durch der val get pieng gedoh, maar sjpring op en wil noh de duur vleege, maar zieh dat ich graat op inne sjneeman geliek van ’t meehl, wo in ich houw gelehge — doh geet de duur op en ing twintig Inglander mit gevelde gewehre sjtorme op mich aa.

Wie ze mich zint, versjrekke ze. Ze minde gewis dat ich inne gees woar en sjtont ee oogenblik wie an gen eht vas gevore. Dat woar mie geluk, want achter mich zoog ich ee loohk in de moer en sjpring wie der blits doh durch oet. Maar leeve Hiehmel, doh val ich graat nehve het muhlerad in ee deep water en ’t woar zoeh of zoeh, da wuur ich verzoape; maar gelukkig sjanap ich mich vas an ing trap van ’t muhlerad, trek mich oet ’t water, klum noh bohve en kroep durch ing vinster weer de muhle in. Ich pak ing gaffel die doh sjtong — ’t geweehr woar mich vot gekomme bej der val durch ’t loohk in de meehlkis - en ich op zeuk noh de winkhong. „Krak”, zeeht der vloer weer en doh val ich alweer durch

de rotte planke hin en kom in inne verkesstjal tereg woh ee sjtuk of zes verke looge: Die prieje sjeene in innege daag gee voor te han gehad en wie oetgehungerde weuf veele ze op mich aa. Doh noch uhveral meehl op mieng montoer zoot — dat durch der val in 't water ing zoort va pap woar gewoehde - beete mich de sjineuhster woh ze maar koste. Ich houw nieks iggen heng um ze aaf te kiehre, doh de gaffel mit der val ooch verloare woar. Ich sjprong evvel op en sjloog mit de vuus dronger en sjtamde ze mit de hakke va de sjtievele wat ich kos um ze mar va mich aaf te houwe; doew bemerk ich, dat der sjtal op manshuugde mit planke woar ongersjlage. Ich sjanap de beuhvesjte plank um druhver te sjpringe; maar de plank brik aaf en ich val weer oppen ruk tusje de verke. — Die prieje valle weer uhver mich hin en vroote en beete aa mich, of wen ich ing karoet woar. — Ich dach dat ich verloare woar — maar sjpring nog ins op en dizze kiehr lukt het mich uhver de planke te komme, die evvel weer los loote en ich val noh der angere kank in ee sjtelke woh inne ouwe muhle-ehzel sjtong, deh mich gaar nieks vrundlich aakeek. Ich zaan: „kameraad, bis maar reujig, ich doeh dich nieks”. Maar die prij begos te sjlooh en te biehte of wente roazend woar gewoehde en ich woar van der drup in der rehge gekomme. — Ich leep ronk in der sjtal en de prij achter mich. — Ich wil de duur oeht, maar doh lik

mich inne weuste kettehonk, zoeh groet wie ee koaf — went deh mich hej gekriehge da woar ich ganz verlore; heh hei mich kapot gemak en oettreegerichte. — Ich dink: mot der Koehp da noew heej zoe sjterve, want der ehzel houw mich ooch nog in der nak vas. Domit riet ich mich los, sjpring in de krup van de pried en wil mit inne voot op het ongersjlaag van der sjtal stooch um bohve durch het loohk te kroepe, evvel doew sjanap der ehzel mich weer mit 't linke beeh en riet mich bouw aaf. Durch die fors brik 't ganz ongersjlag en ich kotel alweer in der sjtal tusje de verke en der ehzel, deh noew ooch der bej woar wie 't ongersjlaag um loog. Alles veel weer op mich aa, maar ich neet voel, sjpring vuur de twiehde kier op de krup van der ehzel en het lukt mich durch het loohk noa bohve te kroepe. — Of ich vroeh woar! — Dat woar doh inne zulder wo koare en terf loog, gewis vuur de muhle. In der linke hook woar ing vinsten. Ich drop aa en wool droeht sjpringe; maar gelukkig zieh ich noch bej tieds, dat doh onge der muhlewejer woar en flits erg deep, zoeh, dat wen ich drin sjprong, der Koehp verzoop. — Op dat moment huur ich nehve mich ee sjpiktakel en bemerk ee loohk durch de moer wo 't rumoer van dan koom. Gewis Ingelsche winkhong woh der Bamberg achter is of die mich an 't zeuke zint.

Ich hoat mich sjtil. — Domit sjtikt inne der kop durch het loohk nehve mich en wilt der doer kroepe

— want heh woecht mich neet gewaar. — Ich sijnap 'm mit der kop, vring 'm um of went het inne haan woar deh gesjlag woecht en breehk 'm der nak; trek 'm durch het loohk en werp 'm de vinster oet, der wejer in. Sjnak sjtikt weer inne der kop durch 't loohk; ich sijnap 'm weer gouw en 't ging dem wie zinne vuurgenger en zoe volgde der nog ziehve, die 't allemoal wie die iesjte gong. Doew kunt weer inne, maar God-ze-dank dat ich in tieds zoog dat het der Bamberg woar! — Heh woar achter die winkhong gewehs. — Heh zeeht: „woh zint ze Koehp?” Ich zaahn: „onge in der wejer zint ze mit gebrohke heuhs an 't sjwumme”. Ich vertelde hum wie 't gavage woar, ooch in der verkesstjal en heh lachde zich bouw inne poekel.

Vier gonge doew noh onge woh heh mich der verkesdrek en de sjmierlapperej get aaf wosj. — Vier sjwidde wie de des. Domit zint vier inne ordenanz in ren aankomme. — Wie heh os zuht, drient heh 't peeht op os aa en zeeht: „Mesjeu, der sjéneral sjikt mich mit het bericht noh uch dat iehr uch noh der rekse vlughel mot sjpowe um tehge de Inglander en de Hollender mit aa te valle”.

Vier drop aa. — Vier zint nog geen honderd sjree wiet, doew zint vier va wiets sjtubwooke opgooh. 't Woar in de richting va der busj va Frisjemong (Frichermont). Ich zaan: „Bamberg wat zow dat zieh? Va deh kank konne gin Ingelsje winkhong of

Hollesje Kiehsköp komme. Zouwe 't flits de Pruuse zieh of der Kroehsjel" (generaal Grouchy). 't Woar umsjtrieks veer oehre. — „Dat is bedinklich" zeeht der Bamberg. Domit kumt ing neuj ordenanz, sjeet aa en zeeht: „Mesjeu Koehp en Bamberg, der Napolejong bevilt uch dadelik truk bej de Garde te komme. Ze mot aavalle, want de Pruuse zint gekomme en hant zich in de sjlag geworpe. De brigades van der Bulow zint al aagevalle". — Vier wie der wink truk noh de ouwe Garde. De jong Garde koom os al in sjtormpas tehge mit innige battereje, onger der Doehem (generaal Duhesme). Ich zaan: „mon sjéneral, 't weeht bedinklich, die Pruusesje hongerliejere zint ter hulp gekomme; noew is het zes tehge inne van os". Maar heh houw ginne tied um antwoohht te gehve.

Op dat moment joog os ooch al der Kellerman mit zien Koerazeers vuurbej, heh woar deh daag waal twintig kiehre aagevalle en houw ieker kier de Ingel-sje winkhong gesjlage. — Ich zoog der Sjang en der Driek nog derbej, die allebej der kop verbonge houwe, ee bewies dat ze al goot der tussje houwe gezehte.

Wie viehr bej os troepe koome, zooge ver dat niks mieh doh woar wie de ouw Garde onger der Frijan (Friant). — Het woar doew hoaf zes. — Alles woar in de sjlag geworpe. 't Woar zung en joamer, dat die verdulde hongerliejere va Pruuse woare gekomme, want der Inglander en der Hollender en 't ganz tuug woar versjlage. Noew wie die wiet uhver

de honderd doezend Pruuse frisj aakoame, koste zich die winkhong en de kiehsköp hersjtelle, terwiel os divisioene kapot woare van vermeuidheid.

De Pruuse woare allemaol in de sjlag geworpe. 't Woar op ins ing sjlag an der gank, de kanonne donderde en rammelde, de geweehre knalde, de gewonde en sjtervende hulde en kermde van alle kankte, e geweld of went de ganze welt aan 't vergooh woar.

Doh kunt ing ordenanz mit het bevel van der Napolejong zelf, dat de iesjte kolon van de ouw Garde mos aavalle. Viehr gohve os allemoal de hank en woare zoeh vroeh es went ver het groecht looht in de lohterej heje gewonne.

„Anavang” (en avant) klonk het komando van der Ney en hehzelf veurde os aah. Mit der sabel in de hank leep heh te voot vuur os, um, wie der minste soldoat mit aa te valle — en viehr sjtormde vuuroeht.

Doh woar ging macht op eeht die os kos tehge houwe. 't Woar wie inne orkaan op zieh. Vier voohle der Welketon aa en verneetigde het ee regiment achter 't anger. Nieks hei mieh uhvergebliehve, went doew graat neet der van Ziethen mit innige divisioene Pruuse aa koom en teglieker tied der Vivian mit de Ingelsje Hozare regementen en doh weer achter de Hollender onger der Sjassee (generaal Chassé) mit ing macht va kanonne; maar alles kos nieks notze, vier worpe alles uhver hoop en brohke ze der nak.

Doew kunt der Prins va Oranje nog mit innige ba-

„Mit der sabel in de hank leep heh te voot vuur os, um, wie der minste soldaat mit aa te valle – en vier sjtormde vuuroecht”.

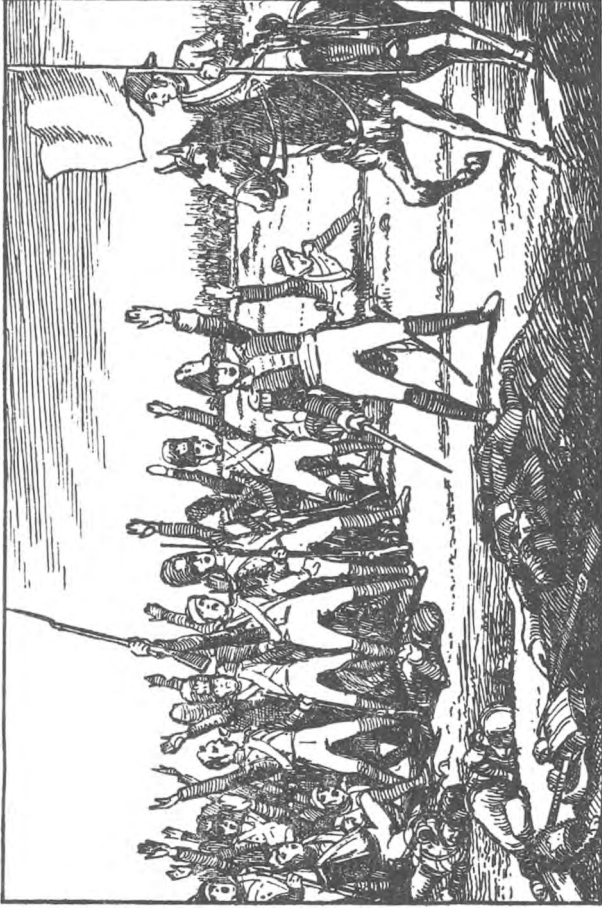
taljons Nassouwer aa en wurp zich twiemoal tehge os. Maar die moste ooch dra geleuve, gee man bleef uhver deh zich neet tiedlich oet der sjtup houw gemakt. — Der Prins sjtreed goot, maar der Bamberg mikde op 'm en sjoot 'm van zie peeth aaf. — Maar die verdulde Pruuse, ze woare mit te zier inne groehte troep. Dodurch koste zich de Ingelsje en Hollesje battereje hersjtelle. Die worpe doew ee vuur op os, dat ganze reeje van de ouw Garde vot miehnde. Dat woar erg en op dat oogebjik koam ooch noch der Blücher en der Kniesoehr (generaal Gneisenau) mit al hun troepe en worpe ze in de sjlag. — De twiehde en letste kolon van de ouw Garde sjtormde der tehge in mit hulp van ooch 't letste regement Koerazeers van der Kellerman. Oos kolon worp zich ooch noch ins tehge de Ingelsje winkhong, mit ing krach die nieks weersjtong. Ich mit der Bamberg, vier woare wie wil liehve, vier sjlooge, sjtooke en worpe ze uhverhoop en makde ze kapot of went 't ratte woare, dat ze kwiekde wie mager verke die gesjlacht woehete. Doew zoog ich der Sjang van 't peeht valle. Ich op 'm aa, sjnep ziene sabel en sjloog sjlaag vuur sjlaag inne winkhonk der kop van der romp aaf, dat ze wie kegelkluts uhver gen eeht rolde. — Maar de kanonne brulde zoeh op os en kartetsje sjpronge zoeh in os gelederen, dat ganze reje veele of went ze koore an 't miehne woare.

Vier zooge in, dat het verlohre werk woar. —

Het woar hej gape tehge inne bakohve. — Noch ins tracht der Napolejong — deh bej os woar gekomme — der sjwerm Pruuse, Ingelender, Hollender en al dat krouw weersjtank te beje en vormt van 't uhvergebliehvene van zieng treui ouw Garde inne karee, wobej zich dan de versjlage regemente zouwe komme verzamele. Maar liedergods, de verwarring woar te groecht. Der sjwerm deh uhver os veel wie honderd doezende miljoene beje, woar al te geweldig! — Der Napolejong wilt mit zieng ouw Garde sjerterve, maar vier veele hum allemoal um gen hoohs en bidde hum zich te redde — en endlich op os gebid en gejammer, gieft heh der sjummel de sjpohre en vuur de iehsjte kiehr in zie lehve kierde heh der vejand der ruk . . .

De ouw Garde gong neet van de plaatsj; maar die ouw keehls kreesje es kinger, wie ze der Napolejong zooge vluchte.

Doew koom inne parlementeer van der Blücher en der Welketon um de ouw Garde te vrohge of ze zich wohl uhvergehve, dan koste vier mit kreegmansiehr aafsjechse. Maar doew gong inne sjrei op wie oeht ing inzige kehl of went de eeht woet opgeriehte en deh bes iggen hiehmel sjalde: „*de gard-muur-meneserongba*” (la garde meurt, mais ne se rend pas) en vuur de letste moal reep der Ney „attakee!” en nog ins worpe vier os, — die allemoal oet versjeje wonde blowde - op der honderdvoudige vejand. - Ich zoog

„Maar doew gong inne sjei op wie oecht ing inzige kehl of went de echt woet opgerichte
en deh bis iggen Hiemel sjalde: „*de gard-muur-meneserong-ba*”,
(la garde meurt, mais ne se rend pas).

ing granaat nehve mich neer valle, veulde op versjeje
 plaatse get durch mieh lief gooh en 't woar mit der
 Koehp gedoooh . . .

Verder wieht ich nieks mieh wie het noch gegange
 houw.

Innige daag dernoh bin ich weer wakker gewoehde
 en 't woar mich of went ich lang joare houw ge-
 sjlohpe - en doew loog ich in Brussel in ee hospitaal.
 - Ich woar geweldig versjangeleert, houw ee beeh ka-
 pot, ee sjtuk oet ing sjower, rubbe kapot en nog get
 klinnigheehete, wie get koehgele in de bee, erm en batse.

Ze hant mich doh weer opgelapt en dreej moand
 noaderhank kos ich op krukke noh heem sjeze. —
 Later bin ich weer der ouwe Koehp gewoehde.

Tot bliedsjap vernoom ich, dat het Kleuhske weer
 bohve drop wor gekomme en der dans ontsjpronge
 woar; der Bamberg, der Sjang en der Driek, ofsjoen
 allemoohl erg verwond, woare ooch noch in 't lehve.
 Der Driek mit ee hooete beeh en maar inne erm.

Vier zint nohderhank noch deks bejenee gewehs en
 uhver Waterloo gesjproke. Allemoal wore ver het
 ins, dat, went der Kroesjel (Grouchy) nog op tied op
 't sjlagveld woar gekomme mit zieng zes en dartig
 doezend man, dat vier dan de sjlag nog heje gewonne
 al woare ze nog mit zoeh ing uhvermacht. Ooch went
 der Napolejong maar 't Zohterdigs wuur aagevalle of
 't Zondigs-'s murges vreug — dan woar de Sjlag

aafgeloopde vuur dat de Pruuse woare aagekomme. Ooch heje ver ze gewonne went der Napolejong hej gedoh wie der plaan van mich en der Neij woar en 't iesj der linker vluhgel va der Inglander hei verneetigd. Maar 't is allemoohl nohzouwel, 't is vuurbej en neet mieh te verenderen.

En wat is het noew — vervolgte der Koehp noh ee oogeblik — noew han ich zoehveuhl mitgemak en mind ier dat ze mich dohvuuhr nohderhank iehr bewiehse heije? — Nee gee sjpiet.

Doezendmaal kos ich de heldendade vertelle en dan sjtonge ze va verwondering te kieke of went der Sultan va Turkeje in Bensroa op inne kiehsjeboom zoat. Het versjteestemich sjtong hun dan sjtil wiej bej inne kapotte moothuhvel. — Maar dat ze mich ins va der geminderoad heje gemakt of mar kuster iggen kirk, — want zinge kos ich in deh tied wie ing gootmehle — nee zoeh wieth rikde hun versjtank neet. Onger os gezag, hant ze zich wie honksvotte teghe-uhver mich gedrage.

Alaaf Maastreech, dat hat zienne Sjang alle iehr bewiehze, zelf zoeh sjterk, dat ging famielje of hoes doh is of me hat inne van de jonge Sjang loate deupe en dat dont ze op huj nog. Ooch Beehk en Hulsberg hant dat vuurbild gevolgd mit hun Kleuske en der Driek.

Ich han in Hehle allemelehve wie ee peeht konne wirke; doch ich mot het derbej zage, ich han evvel

„Ze hant mich doh weer opgelapt en dreei moand noader-
hank kos ich op krukke noh heem sjeze”.

ooch veuhl plezeer in de welt gehat — vuural mit de kirmes es ver mit de sjutterej sjtormde: saprestie da zoogs de de blauwe oehmtree sjtubbe es der Koeph aa koohm.

En wiej ich 't Niehs vreejde en mit 'm noh de Sjeehter kirmes ging en doh deks genoch de ganze wiep (danstent) leeghsjloog, went ruzie koom en ze mich get veuhl sjpels makde of 't Niehs get lestig veele.

Ooch in der iesjte tied va mien trow houw ich ee plezeerig lehve. — Evvel wiej der ouwe daag aa koam, begos het langzamerhank donkerder oeht te zieh. 't Iesj sjtorf mieng gow ouw modder en wiej oaht dat ze woar, gong 't mich hel aa gen hat. Ich hej heur doch nog zoeh geehr get 't lehve verlent al hej ich de joare van 't mient motte aafnumme. — Och wat woar dat in gow blutsj — ming braaf ouw modder. — Ich herinner mich wiej der daag va huj ming trukkie — es vermagerde kruppel op krukke va Waterloo. Wat woar dat inne gelukkige daag vuuhr heur. Wat kreesj ze van vreuid, al woar ich ooch zoeh versjangeleerd. Ze woar neet tot bedare te bringe. Lache en griehne wesselde zich um 't oogenblik aaf. — Wen ich doh aa dink, dan weeth het mich nog week um 't hat.

Wirklich woeth 't oog van der ouwe Koeph vochtig. — Mieng kinger — ging heh noh innige deepe zuchte voort — die zint al jonk gesjtorve, Inne jong woar muurder en veel bej der bouw van de kirk op gen

Hehlehej van 't sjtieger, moesdoeht. Het inzige meeh-tje wat ich houw, sjtorf va twieh-en-twintig joar an 't nervefiehber. — Der Antoehn, der uitste, deh is ooch jonk gestorve, deh is maar zievethig joar gewoehde en 't is bej ing getrouwde dochter van hum — alzoech bej ee kleekink, — dat ich noew 't genadebroecht kriej."

Heh wusjde evvekes mit der ruk va de hank langs de ooge, woh ich ee paar troane zoog oetkomme en alweer zuchtend en weemeuhdig ging heh wiejer.

„'t Niehs, mieng leef vrouw — God gief ze der Hiehmel — lik Goddank ooch al vieftiehn joar oppene kirkhof." — Heh sjweeg en alweer gong de hank langs de ooge. — Ich zaan: „is de vrouw al zoehlang doeht?" „Joh — antwoohde heh — Goddank dat ze sjtorf en osse leeve Heehr ze hohdde, domit ze endlich oeht 't leed verluuhsd woeht. — Wat dat erm miensj geleje had, kan ich uch neet zage en gun ich ginne honk."

Alweer ging de hank langs de ooge. — „Drei joar a ee sjtuk is ze neet oeht 't bed en 't lieje gewehs. — Ze houw ing ongenehsliche inwendige kwoal, die ginne dokter kank en wovuuhr gee kroet gewasse woar. Pieng wat ze hat oetgesjtange dat is neet te zage, maar inne troehst — de hank ging alweer langs de ooge — ze is sjtil en kalm gesjtorve. Ze gong wiej ing lamp oeht — der treuje

blik op heure erme Koehp gericht, deh noeuw alling en verloate wie ee weeskink in de welt achterbleef — deh noew niehmes noahdesj mieh how. — Va doew aaf is me 't lehve ooch ehveveuhl gewehs. — Zoehlang es 't Niehs noch woar — al woar ze dan ooch krank — bong mich doch noch get an de welt; maar noew nieks mieh. — Ich bin noew inne sjtink-in-der-weg, inne ballast, deh me geer uhver boahnt zow werpe, — deh ooch nurges mieh vuur doog. — Zoehlang wie mien beeh mich noch drooge, gong ich mich iehker daag get bej heuhr op het graf opene kirkhof zette; maar noew drage mich mieng eege sjtumpete neet mieh. — Der Koehp va Hehle, ins zoeh sjterk wiej ee peeht, is inne oetgebrankde kluuth.” — en weer gong de hank langs de ooge: „Niehme herinnert zich noch der Koehp va vreuger — alling der Rector Sjtasse bringt hem noew en dan ee peksjke toebak of ing doebbel merk. — En drum is noew alling mie verlange, zoegouw wie meuglich bej de mienegte te komme — bej mieng braaf modder en vadder, mieng leef vrouw en kinger — en dobej hoohp ich der Napolejong en die ouw vrung weer te treffe.”

't Woehnt mich ooch ee bietje te week um 't hat um die dreufgeestige oehtinge — op zoeh inne aangriepende toehn mit behvende sjtum gesjprohke en worin het volle gemeuht ziene oetdruk goof — langer aa te huhre. Ich goaf der Koehp de rechte hank

en sjtopde hum mit de linker 'n doebbele frang in de voehs. Heh hool mieng hank krampechtig vas en doog zich doezendmool bedanke vuuhr het geldsjtuk en de twieh drupkes. Ich zaan: „dag Koehp, tot weerziehns.” — „Evvel, hej oppen eeht neet mieh — 't doert neet lang mieh mit der Koehp”, woor zieh antwoocht.

En wirklik, maar ing weehk of veer dernoh drooge ze'm noh 't graf en graat wiej heh houw gezag vergehte durch de welt. — Niehmes herinnerde zich der Koehp va Héhle mieh. Alling ziehn klingdochter mit heure man en ee paar nohbere, dat woor der ganze liehkesjtoeht.

Der Koehp va Hehle is vuur ummer verdwiehne en vuural vuur het Hehle van huj — de Sjtad van koahl en anger industrie, woh maar geld mit kan verdeend wehde, — zal der Koehp va Hehle gaar neet han besjtange. Ze zolle misjien ins van 'm huure vertelle of went 't ee sjprookje wuur. Ze zolle de sjowere optrekke uhver de heldendade die heh doog en dinke dat ze maar verzonne zint. Maar de echte ouw Hehlische, die der Koehp noch hant gekant, die zolle gruutsj en fiehr op 'm zieh en zage: „ja, dat woor noch inne van het ware Hehlesje ras.” — Hehle hat wirklich verdienstliche manne op allerhand gebied geliehverd, maar ooch sjterke en dappere kehls

— en dohtow behuurde der Koehp gewis in de iesjte plaatsj. Hei, wie der Koehp sjtorf, der geniale Hehliche dichter Dautzeberg ziehliger noch geleehfd, gewis zow heh ing Ode ter ziehner noagedachtenis han gesjriev.

E I N D E.

